

Το περιεχόμενο που δίνει ο καθένας μας στη λέξη "εγώ" καθορίζει το επίπεδο της κοινωνικής συμπεριφοράς μας. Τα κοινωνικά προβλήματα που δεν διάγουν περίοδο κρίσης, αντιμετωπίζονται, πρωτίστως με την αναβάθμιση της κατά κεφαλήν καλλιέργειας.

Την περασμένη Κυριακή με αγγάρεψε η γειτόνισσα μου να μιλήσω (καθότι οικονομολόγος) με τις δυο κόρες της (12 και 14 χρονών) σχετικά με τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Κατά τις δέκα το πρωί, λοιπόν, ποδήλατα, γεφυράκι (το γνωστό) και κουβεντολόι.

Αφού παρουσίασα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφόρων σύγχρονων επαγγελμάτων, η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από τα επίκαιρα οικονομικά προβλήματα της πατρίδας μας. Αφού παρουσίασα – με απλουστευτικό εννοείται τρόπο – τις κύριες αιτίες αυτών των οικονομικών προβλημάτων, δέχτηκα την ευθύβολη ερώτηση, γιατί η κυβέρνηση δεν παίρνει τα κατάλληλα μέτρα για να θεραπεύσει αυτά τα προβλήματα, έτσι ώστε να μην υπάρχουν συμπολίτες μας που υποφέρουν;

Όσοι έχουν παιδιά – προφανώς – γνωρίζουν πόσο «άσχημα» μπορούν να σε «στρι-μώξουν» δυο καθαρές παιδικές ψυχές και δυο ζευγάρια ευθυτενή παιδικά μάτια, που θέλουν να μάθουν την αλήθεια: έπρεπε να τους μιλήσω για τους βαθμούς ορθολογικότητας.

Ιστορία 1^η: πριν από 23, περίπου, χρόνια εργαζόμουν σε κάποιο εργοστάσιο για να βγαίνουν τα φοιτητικά έξοδα. Ο εργοστασιάρχης με είχε συμπαθήσει και συχνά συζητούσαμε για την επιχειρηματικότητα. Κάποια στιγμή, αφού του είχα εκθέσει τις θεωρητικές μου απόψεις σχετικά με τη διοίκηση επιχειρήσεων, μου είπε: «... κοίταξε, μην είσαι κορόιδο, θα σου πω πώς διοικείται ένα εργοστάσιο. Ποτέ δεν βάζεις για διευθυντή έναν άξιο και τίμιο άνθρωπο, επειδή όντας αυτοπεριορισμένος από τις αρχές και την αξιοπρέπειά του, θα τον στριμώξουν οι υπόλοιποι εργαζόμενοι, θα τον παγιδεύσουν και θα τον 'ξεπουπουλιάσουν', με αποτέλεσμα να έχεις διαρκώς προβλήματα με τους εργαζόμενους τα οποία θα πρέπει να λύνεις εσύ ο ίδιος. Στη θέση του διευθυντή θα πρέπει να βάζεις έναν κλέφτη που και θα σε κλέβει (λίγο), αλλά και θα γνωρίζουν όλοι οι υπόλοιποι εργαζόμενοι ότι αυτός σε κλέβει. Με τον τρόπο αυτό, οι υπόλοιποι εργαζόμενοι θα τον θεωρούν αδίστακτο και θα τον φοβούνται, έτσι δεν θα δημιουργούν προβλήματα προκειμένου να μη χάσουν τη δουλειά τους. Εσύ, τελικά θα έχεις την ησυχία σου και όλα θα δουλεύουν ρολόι».

Ιστορία 2^η: πριν από 20 περίπου, χρόνια, εργαζόμουν ως βοηθός ηλεκτρολόγου. Σε κάποια εγκατάσταση θερμοσίφωνου, ο νοικοκύρης του σπιτιού εκτιμώντας τη διάλεξη που του είχα, μόλις, παραχωρήσει σχετικά με την ομηρική κατηγοριοποίηση των ανθρώπινων προβλημάτων (δε χάνω ευκαιρία για αμπελοφιλοσοφία...) μου εκμυστηρεύτηκε τον τρόπο διοίκησης που εφαρμόζε στο κατάστημά του, ειδών ένδυσης: «απασχολούσε δώδεκα υπαλλήλους, οι οποίοι εκδήλωναν τακτικά δυστροπίες και ήγειραν αξιώσεις αύξησης του μισθού τους. Για να τους αντιμετωπίσει, λοιπόν, προσέλαβε έναν πρώην αχθοφόρο ο οποίος εργαζόταν προηγουμένως στο λιμάνι του Πειραιά. Το χρώμα του δέρματός του ήταν υπερβολικά μελαψό και ο τρόπος της συμπεριφοράς του ιδιαίτερος τραχύς. Γενικά, η μόρφωση και η καλλιέργειά του ήταν πολύ χαμηλού επιπέδου. Πολύ σύντομα, κατάλαβε (δηλαδή, μπήκε στο νόημα) τον τρόπο με τον οποίο θα έπρεπε, αυτός, να ανταποδώσει στον εργοδότη του τη σημαντική επαγγελματική αναβάθμιση: έπρεπε να κακομεταχειρίζεται και να καταπιέζει τους συναδέλφους του. Στις εύλογες διαμαρτυρίες των υπολοίπων υπαλλήλων, ο εργοδότης απαντούσε ότι δεν μπορούσε να κάνει τίποτα επειδή 'όλοι έχουν τις ιδιοτροπίες και τις ανθρώπινες αδυναμίες τους'. Το αποτέλεσμα ήταν ότι οι δυστροπίες του προσωπικού έπαψαν και όλοι εκτελούσαν τα καθήκοντά τους στην εντέλεια».

Ιστορία 3^η: πριν από 18, περίπου, χρόνια ταξίδευα με το τραίνο και συζητούσα με τον άγνωστο διπλανό μου (οι τακτικοί χρήστες του τραίνου, σίγουρα, γνωρίζουν ότι – συχνά - είναι πολύ ενδιαφέρουσες οι συζητήσεις που γίνονται με συνταξιδιώτες). Ο διπλανός μου, λοιπόν, ήταν ιδιοκτήτης ενός μαγαζιού με έτοιμα ενδύματα. Αφού πληροφορήθηκε το περιεχόμενο των σπουδών μου, εκμυστηρεύτηκε το πρόβλημα αθέμιτου ανταγωνισμού το οποίο αντιμετώπιζε, σε σχέση με ένα άλλο ομοειδές κατάστημα, στην απέναντι πλευρά του δρόμου. «Οι πωλήτριες του ‘απέναντι’ ακολουθούν τον πελάτη μέσα στο δοκιμαστήριο για τα περαιτέρω (μου είπε λεπτομέρειες που δεν θέλω να επαναλάβω). Αν ο πελάτης του κάνει κάποιο καλό λογαριασμό (π.χ. 80 χιλ. δρχ.) τότε, πριν βγει από το μαγαζί του δείχνει όλες τις πωλήτριες και τον ρωτά με ποια θέλει να πάει, το βράδυ, στα μπουζούκια. Πώς να ανταγωνιστείς ένα μαγαζί που εφαρμόζει αυτά τα ‘κόλπα’;». Τον ρώτησα, γιατί οι πωλήτριες συμμετέχουν σε τέτοιου είδους δραστηριότητες; Μήπως είναι επαγγελματίες ιερόδουλες; Μου απάντησε: «Όχι, είναι απλά φτωχοκόριτσα που ξέρουν ότι αν δεν συναινέσουν, τότε θα χάσουν τη δουλειά τους. Κι αν καταφέρουν να βρουν άλλη δουλειά, το πιθανότερο είναι ότι πάλι θα πρέπει να κάνουν τέτοιου είδους συμβιβασμούς».

Στην κοινωνία μας υπάρχει – μεταξύ άλλων – μια επουσιώδης διάκριση: οι ‘βολεμένοι’ και οι ‘στριμωγμένοι’. Στατικά εξετάζοντας τα πράγματα (δηλαδή βλακωδώς) οι βολεμένοι, γενικά, προσπαθούν να ματαιώσουν κάθε αλλαγή στη δομή και τον τρόπο λειτουργίας της κοινωνίας μας, ενώ οι ‘στριμωγμένοι’ επιδιώκουν ακριβώς το αντίθετο. Η ποικιλία των κομπίνων που μηχανεύονται – τόσο οι μεν όσο και οι δε – είναι ‘αξιοθαύμαστη’. (π.χ. 1ος βαθμός ορθολογικότητας: «δεν καταλαβαίνω», 2ος βαθμός ορθολογικότητας: «δεν καταλαβαίνω γιατί ο άλλος δεν καταλαβαίνει», 3ος βαθμός ορθολογικότητας: «δεν καταλαβαίνω, γιατί ο άλλος δεν καταλαβαίνει, τους λόγους για τους οποίους, εγώ δεν καταλαβαίνω», κ.ο.κ.). Ακόμα πιο ‘αξιοθαύμαστη’ είναι η ικανότητα των περισσότερων ανθρώπων να ‘μεταμορφώνονται’ αμέσως μόλις ‘βολευτούν’, ή, αντίστοιχα, ‘ξεβολευφτούν’. Δεν αποκλείεται τα DNA του ανθρώπου και του χαμαιλέοντα να περιλαμβάνουν κάποιο σημαντικό κοινό τμήμα...

Ουσιώδης είναι (στο πλαίσιο μιας δυναμικής ανάλυσης) η ανθρώπινη διάκριση αναφορικά με το περιεχόμενο που δίνει ο καθένας μας, στη λέξη «εγώ». Το περιεχόμενο αυτό εξαρτάται από το επίπεδο μόρφωσης και καλλιέργειας του ανθρώπου. Είναι μάταιο να προσπαθούμε να αναγκάσουμε έναν αμόρφωτο άνθρωπο να συμπεριφερθεί σαν να ήταν μορφωμένος. Είναι γόνιμο να προσπαθούμε να αναβαθμίσουμε την κατά κεφαλήν καλλιέργεια της

κοινωνίας μας.

Στο σημείο αυτό η συζήτηση διεκόπη, καθώς τα δυο κορίτσια είχαν αρχίσει να κουράζονται. Ο επαγγελματικός τους προσανατολισμός θα συνεχιζόταν σε επόμενη συζήτηση. Ποδήλατα, λοιπόν, και επιστροφή στο χωριό...

Υ.Γ.: ενέταξα αυτό το άρθρο στην ενότητα "Δράση για Συνεννόηση" επειδή με αυτό επιχειρώ να συμβάλλω στην αναβάθμιση της δημόσιας συνεννόησης μέσω της διάδοσης της πληροφορίας αναφορικά με την έννοια του "χρηστικού ορθολογισμού ν-τάξης".